

Національна академія наук України
ІНСТИТУТ ХІМІЇ

Ідентифікаційний код 60417041

ВИСОКОМОЛЕКУЛЯРНИХ СПОЛУК (ІХВС)

Україна, 02160, Київ-160, Харківське шосе, 48.
Факс 552-40-64. Тел: 539-13-94. E-mail: ihvs@ukrpost.net
Казначейство Дарницького району, код 34362936
Дарницьке від. УСБ м. Києва. МФО 322023
спец. рахунок № 25307700011001
реєстраційний № 163400134 ІХВС НАН України

29.06.2000 № 95/11-1-11-372

На № _____

Заступникові директора УкрНДІСІ
пану. Ярославів Юзьківу

Вельмишановний пане Юзьків,

У відповідь на Ваш лист № 18/7-1163 від 19.04 2000 р. щодо проєкту державного стандарту "Елементи хімічні. Терміни та визначення основних понять. Умовні позначення" направляємо Вам відгук, обговорений на засіданні Вченої ради Інституту.

Сподіваємося, що зауваження, висловлені у відгуку, будуть враховані при обговоренні дальшої долі Державного стандарту.

З повагою –

Директор Інституту,
член-кореспондент НАН України

Є.В.Лебедєв

ВІДГУК

на проєкт державного стандарту "Елементи хімічні. Терміни та визначення основних понять. Умовні позначення"

Запропонований проєкт державного стандарту "Елементи хімічні. Терміни та визначення основних понять. Умовні позначення" (далі Проєкт) поданий розробниками ДСТУ 2439-94 "Елементи хімічні та речовини прості. Терміни та визначення основних понять. Умовні позначення" на його заміну.

У пояснювальній записці автори Проєкту відзначають, що зауваження фахівців на наукових конференціях і в листах до Держстандарту України стосовно ДСТУ 2439-94 в основному стосувалися окремих формулювань і повідомляють про внесені до нього зміни.

Щодо критики ДСТУ 2439-94, то вона торкалася, як нам відомо, і принципових питань. Так, в ухвалі IV Міжнародної термінологічної конференції (Львів, 1996) відзначалося: "Переглянути стандартизовану хімічну термінологію, зокрема термінологічний ДСТУ "Елементи хімічні й речовини прості", з метою *помовити* *включені* в 1994 році автентичні назви хімічних елементів (жисень, азот, водень, сірка, вуглець, залізо, мідь, золото, срібло). Інші держави не включають таких назв через можливі небезпечні наслідки".

Критичні зауваження містяться і в ухвалі V Міжнародної термінологічної конференції (Львів, 1998), а також у раді публікацій у пресі. Ці зауваження не враховані у запропонованому Проєкті, а рекомендується українські назви хімічних елементів вживати як довідкові. Це представлено у таблиці 2.

Те, що заміна національних назв хімічних елементів на латинізовані призведе до великих втрат і плутанини у науковій термінології не тільки в хімії, а й в інших природничих науках, техніці та побуті, авторами Проєкту не взято до уваги.

Введення пропозицій авторів Проєкту вносить ускладнення для сприймання термінів особливо у навчанні, ліквідує логічний, прозорий зв'язок між ustalеними термінами, наприклад, *водень* і *водневий зв'язок*, *кисень* і *окиснення*.

Якщо думати, що запропонована заміна українських назв елементів на латинізовані зроблена з метою полегшити машинний переклад текстів, то це може торкатись тільки деяких термінів у англійських текстах, бо в англійській мові збережено традиційні назви елементів (silver, gold, tungsten, potassium, copper, sodium, lead, tin, iron).

Це нововведення утруднює використання навчальної, наукової і технічної літератури попередніх видань і вимагає великих затрат в галузі освіти.

Несподіваним є те, що у Проекті "літеру г' замінено літерою г". Це велике досягнення, що літеру г' повернуто в українську мову. Зараз вже видано офіційні словники зі словами, в яких вживається літера г', видано окремі словники з цією літерою, в періодичній пресі вживається ця літера, комп'ютери дають можливість її друкувати – і раптом її знову замінюють. Це незрозуміло.

Пропонуємо внести такі поправки до Проекту.

1. Всі назви елементів в українській частині стандарту, за традицією, писати з маленької літери.
2. У ДСТУ ввести як основні українські назви хімічних елементів, допускаючи використання як синоніму, відповідні латинізовані (інтернаціональні) назви, подані у дужках, а саме:

Ag	срібло	(аргентум)
Au	золото	(аурум)
H	водень	(гідроген)
C	вуглець	(карбон)
Cu	мідь	(купрум)
Hg	ртуть	(меркурій)
N	азот	(нітроген)
O	кисень	(оксиген)
Si	кремній	(силіцій)
Pb	олово	(плюмбій)
Sn	цинка	(станій)
S	сірка	(сульфур)
Fe	залізо	(ферум)

3. З Таблиці 1 вилучити як довідковий термін *(іон)*.
4. Періодична система елементів (Додаток Г) повинна містити українські назви елементів та інтернаціональні назви. Не слід вносити в таблицю назви елементів іншими мовами.
5. Назву елемента 101 слід писати менделєєвій (Таблиця 2, 1.А)
6. Назву елемента 106 слід писати сиборгій (Таблиця 2, 1.А)
7. Треба повернутися до традиційного написання *флюор* (Таблиця 2, 1.А)
8. Треба писати *фалерен*, а не *фулерен* (Таблиця 1.В)
9. Звертаємо увагу на те, що в Таблиці 1 не закінчене речення:
Атом одного елемента, котрий маєт определенное... (2.6)

Провідний науковий співробітник
ІХВС НАН України –
доктор хімічних наук

Ю.М. Нізельський